

**A FELNŐTTEKRE VONATKOZÓ KÖZÖS EU/OECD-INFE PÉNZÜGYI
KOMPETENCIAKERETET (FINCOMP) KÍSÉRŐ INDOKOLÁS**

TARTALOMJEGYZÉK

1.	BEVEZETÉS.....	2
1.1.	A pénzügyi kompetenciakeret kontextusa és célkitűzései.....	2
1.2.	Lehetséges felhasználási esetek.....	3
1.3.	A pénzügyi kompetenciakeret kidolgozása	4
2.	NAVIGÁLÁS A PÉNZÜGYI KOMPETENCIAKERETBEN	4
2.1.	A keret felépítése	4
2.1.1.	1. tartalmi terület: Pénz és tranzakciók.....	5
2.1.2.	2. tartalmi terület: Pénzügyek tervezése és kezelése	6
2.1.3.	3. tartalmi terület: Kockázat és haszon.....	7
2.1.4.	4. tartalmi terület: A pénzügyi környezet	7
2.2.	A keret horizontális dimenziói	8
2.2.1.	Digitális pénzügyekkel kapcsolatos kompetenciák	8
2.2.2.	A fenntartható pénzügyekkel kapcsolatos kompetenciák.....	9
2.2.3.	Pénzügyi reziliencia.....	9
2.2.4.	Alapvető kompetenciák	10
2.3.	A kompetenciák felhasználói igényeknek megfelelő szűrésére szolgáló eszköz	11
3.	KÖVETKEZŐ LÉPÉSEK.....	11
3.1.	A felnőttekre vonatkozó pénzügyi kompetenciakeret elterjesztésének megkönnyítése	11
3.2.	Pénzügyi kompetenciakeret kidolgozása a (18 év alatti) gyermekek és fiatalok számára.....	12
4.	FOGALOMTÁR	12

1. BEVEZETÉS

1.1. A pénzügyi kompetenciakeret kontextusa és célkitűzései

Ez a dokumentum a felnőttekre vonatkozó közös EU/OECD-INFE pénzügyi kompetenciakeretet mutatja be. A tőkepiaci unióra vonatkozó 2020. évi cselekvési tervben¹ az Európai Bizottság kötelezettséget vállalt arra, hogy megvalósíthatósági értékelést készít egy uniós pénzügyi kompetenciakeret kidolgozásáról. A megvalósíthatósági értékelés eredményeinek² 2021. évi közzétételét követően a Bizottság és az OECD-INFE (az OECD nemzetközi pénzügyi képzési hálózata) együttműködést kezdett a felnőttekre vonatkozó közös EU/OECD-INFE pénzügyi kompetenciakeret kidolgozása érdekében. A közös projektet egy 2021. április 26-i online konferencia indította el³. 2022-ben megkezdődik a fiatalokra vonatkozó közös keret kidolgozása is. A két keret az OECD/INFE pénzügyi jártasságra vonatkozó alapvető kompetenciákat meghatározó meglévő kereteire épül⁴, és azokat a digitális és fenntartható pénzügyekkel kapcsolatos kompetenciákkal és a reziliencia szempontjából releváns kompetenciákkal egészíti ki. A kompetenciákat szükség esetén az uniós környezethez is igazítják.

A pénzügyi jártasság a pénzügyi tudatosság, ismeretek, készségek, attitűdök és magatartások olyan kombinációját jelenti, amely a megalapozott pénzügyi döntések meghozatalához és végső soron az egyéni pénzügyi jóllét eléréséhez szükséges⁵. Az EU/OECD-INFE felnőttekre vonatkozó pénzügyi kompetenciakeretének célja, hogy előmozdítsa a felnőttek pénzügyi kompetenciáinak közös értelmezését a tagállamok és a nemzeti hatóságok, az oktatási intézmények, az ipar és az egyének körében. Emellett alapot biztosít az uniós és a nemzeti politikai döntéshozók közötti összehangoltabb megközelítéshez. A pénzügyi jártasság javítására irányuló erőfeszítések támogatásával a keret célja, hogy hozzájáruljon az egyéni pénzügyi jóllét javításának általános célkitűzéséhez.

A keret a személyes pénzügyekkel kapcsolatos kompetenciákra összpontosít, és nem érinti azokat a kompetenciákat, amelyekre más meglévő keretek – például a Lakossági Digitális Kompetenciakeret (DigComp)⁶, a vállalkozói kompetenciák uniós referenciakerete

¹ Tőkepiaci unió a polgárok és a vállalkozások számára – új cselekvési terv, COM(2020) 590 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=COM:2020:590:FIN>

² Az EU és az OECD-INFE közös jelentése az uniós pénzügyi kompetenciakeret kidolgozására vonatkozó megvalósíthatósági értékelés eredményeiről: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/business_economy_euro/banking_and_finance/documents/210408-report-financial-competence-framework_en.pdf, 2021. április.

³ https://ec.europa.eu/info/events/finance-210426-eu-financial-competence-framework_en

⁴ A G20-ak/OECD INFE által kidolgozott, a felnőttek (18 év feletiek) pénzügyi jártasságára vonatkozó alapvető kompetenciákat meghatározó keret: <https://www.oecd.org/daf/fin/financial-education/Core-Competencies-Framework-Adults.pdf> és az OECD/INFE által kidolgozott, a fiatalok (15–18 évesek) pénzügyi jártasságára vonatkozó alapvető kompetenciák kerete: <https://www.oecd.org/daf/fin/financial-education/Core-Competencies-Framework-Youth.pdf>

⁵ Az OECD Tanácsának 2020. október 29-i ajánlása a pénzügyi jártasságról: <https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECD-LEGAL-0461> Ez a fogalom meghatározás összhangban van a „kompetencia” uniós tanácsi ajánlásban szereplő fogalom meghatározásával; A Tanács ajánlása (2018. május 22.) az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges kulcskompetenciákról: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=uriserv%3AAOJ.C_.2018.189.01.0001.01.HUN

⁶ [DigComp | EU Science Hub \(europa.eu\).](https://european-council.europa.eu/media/14684/nr/en/policies/Documents/DigComp%20EU%20Science%20Hub.pdf)

(EntreComp)⁷ és az OECD/INFE által kidolgozott, az mkkv-k pénzügyi jártasságára vonatkozó alapvető kompetenciák kerete⁸ – már kiterjednek, hanem kiegészíti azokat.

Az EU/OECD-INFE pénzügyi kompetenciakeret az uniós hatóságok, a magánszervezetek és a civil társadalmi szervezetek rendelkezésére áll önkéntes használat céljából. A keretet fel lehet használni a pénzügyi jártassággal kapcsolatos nemzeti szakpolitikák és kezdeményezések kidolgozásának támogatására.

Konkrétabban, a keretrendszer nem tantervnek, hanem inkább olyan fogalmi keretnek szánták, amely alapján különféle pénzügyi oktatási politikákat és intézkedéseket lehet kialakítani. A keret eredményalapú kompetenciákat biztosít, amelyek a következőkre használhatók fel:

- **a pénzügyi jártassággal kapcsolatos nemzeti stratégiák kidolgozásának, végrehajtásának és aktualizálásának támogatása;**
- **pénzügyi oktatási programok kidolgozásának, valamint pénzügyi oktatási tananyagok és eszközök kidolgozásának támogatása.** Támogathatná továbbá a pénzügyi oktatás beépítését a felsőoktatási intézmények tanterveibe, információkkal szolgálhatna a tanárok felnőttképzésének megtervezéséhez, és támogathatná a kifejezetten a pénzügyileg kiszolgáltatott csoportok segítésére kidolgozott tananyagokat és programokat. Emellett támogathatná a magán vagy állami tájékoztató kampányok létrehozását is;
- **a pénzügyi jártasság szintje felmérésének és a pénzügyi jártassággal kapcsolatos kezdeményezések értékelésének elősegítése.** Alapul szolgálhat például olyan pénzügyi jártassági mutatók kidolgozásához, amelyek értékelhetik a pénzügyi jártassággal kapcsolatos nemzeti kezdeményezések hatékonyságát.

A 2.3. szakaszban leírtak szerint a keret két változatban áll rendelkezésre: egy nyomtatható Word változat, amely valamennyi kompetenciát tartalmazza, valamint egy Excel változat, amely lehetővé teszi a felhasználók számára, hogy igényeiknek megfelelően navigáljanak a kompetenciák között és szűrjék azokat.

1.2. Lehetséges felhasználási esetek

A szakpolitikai döntéshozóknak és a programtervezőknek a keret szakpolitikák és kezdeményezések kidolgozására való felhasználása során adott esetben meg kell határozniuk a kereten belül a legrelevánsabb kompetenciákat, amelyek a résztvevők saját igényeihez igazított programok, erőforrások és eszközök tervezéséhez szükségesek. Ez a keret egy olyan eszköz, amely támogatja a politikai döntéshozókat és a gyakorlati szakembereket saját szakpolitikáik és programjaik kidolgozásában, nem pedig egy tanterv, de könnyen hozzáigazítható az adott élethelyzetek vagy célcsoportok igényeihez.

Például a keret jövőbeli felhasználói kiválaszthatják és kiszűrhetik az egyes konkrét „életszakaszokban” legrelevánsabb kompetenciákat. Az első fizetését kapó személynek meg kell szereznie a pénzügyi nyilvántartásokkal (a fizetési jegyzékek jövőbeli referenciák céljából történő nyilvántartásba vétele), a megtakarítással (a

⁷ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1317&langId=hu>

⁸ <https://www.oecd.org/finance/financial-education/OECD-INFE-core-competencies-framework-on-financial-literacy-for-MSMEs.pdf>

rendszeres pénzmegtakarítás fontosságának megértése) és a nyugdíjjal (a fiatal kortól történő nyugdíjtervezés fontosságának megértése) kapcsolatos kompetenciákat. Egy másik példa az első ingatlan megvásárlására felvett lakáscélú kölcsön: ez a fontos pénzügyi döntés magában foglalja a lakáscélú kölcsön mint pénzügyi termék fő jellemzőinek megértését és e kötelezettségvállalás pénzügyi vonatkozásainak megértését, beleértve a jövőbeli rendelkezésre álló jövedelemre gyakorolt hatást, valamint a hitel visszafizetése elmaradásának következményeit (pl. jelzálog érvényesítése).

A keret egy másik lehetséges felhasználása lehet egyes konkrét célcsoportok, például a nők, az idősek, a fiatalok, az alacsony jövedelmű csoportok vagy más olyan csoportok számára a legfontosabb kompetenciák kiválasztása és kiszűrése, akik pénzügyileg kiszolgáltatottak lehetnek. A keretnek az igényre szabott képzések keretében történő végrehajtása során a konkrét célcsoportok rangsorolása valószínűleg tagállamonként valamilyen mértékben eltérő lesz, és a helyi (nemzeti vagy regionális) feltételektől fog függeni.

1.3. A pénzügyi kompetenciakeret kidolgozása

Az EU/OECD-INFE pénzügyi kompetenciakeret sikere attól fog függeni, hogy a tagállamok és az érdekelt felek képesek lesznek-e egy közös értelmezés kialakítására, és hajlandók-e használni a keretet a pénzügyi jártasságra vonatkozó szakpolitikák és kezdeményezések megalapozása és az azokhoz való hozzájárulás érdekében. **Ezért alapvető fontosságú volt, hogy már a korai szakaszban párbeszédet folytassunk a keretet végső soron használó intézményekkel és szervezetekkel. Ezért a tagállamok és az érdekelt felek kulcsfontosságú szerepet játszottak a keret kidolgozásában:**

- A kompetenciakeret fejlesztésének támogatása érdekében létrehozták **a lakossági pénzügyi szolgáltatásokkal foglalkozó uniós kormányzati szakértői csoport (GEGRFS)** külön alcsoportját. Az alcsoport a pénzügyi jártassággal kapcsolatos szakpolitikákért felelős nemzeti hatóságok szakértőiből áll. Az alcsoport egyes tagjai egyben az OECD/INFE tagjai is. A GEGRFS alcsoport 2021 júniusa és 2021 decembere között öt alkalommal ülésezett a keret kidolgozása céljából.
- Emellett 2021 októberében **szakmai megbeszélést szerveztek szakértőkkel**, hogy megvizsgálják a kompetenciakeret tervezetének használhatóságát a gyakorló szakemberek (felnőttoktatók, fogyasztóvédelmi szervezetek és a pénzügyi jártassági programokban részt vevő ágazati képviselők) körében, és meghatározzák, hogy a keret felülvizsgálható-e, és ha igen, milyen módon, annak érdekében, hogy a konkrét oktatási kezdeményezésekben felhasználóbarátabbá és könnyebben végrehajthatóvá váljon.

2. NAVIGÁLÁS A PÉNZÜGYI KOMPETENCIAKERETBEN

2.1. A keret felépítése

Az EU/OECD-INFE közös pénzügyi kompetenciakerete tartalom szerint négy területre osztja a kompetenciákat: **pénz és tranzakciók, pénzügyek tervezése és kezelése,**

kockázatok és haszon, valamint a pénzügyi környezet⁹. Ezeket a tartalmi területeket ezután további témakörökre és altémákra osztották fel.

Mindegyik kompetencia esetében három dimenziót kell figyelembe venni: **i. tudatosság/ismeret/megértés;** **ii. készségek/magatartás;** és **iii. magabiztosság/motiváció/attitűdök.** A **tudatosság/ismeret/megértés** első dimenziója olyan kompetenciákat ölel fel, amelyek ismereti vagy tájékozottsági szempontokkal kapcsolatosak (bizonyos információk ismerete vagy egy adott témával kapcsolatos tájékozottság). A **készségek/magatartás** második dimenziója az egyéni pénzügyi jóllét javítását célzó intézkedésekhez és készségekhez kapcsolódó kompetenciákat írja le. A **magabiztosság/motiváció/attitűdök** harmadik kategória azt a belső döntéshozatalt hivatott megragadni, amely támogatja vagy akadályozza a pénzügyi jóllét elérésére vagy fenntartására irányuló pénzügyi magatartást.

A 2.1. ábra vázlatos ábrázolást és példát mutat be arra vonatkozóan, hogyan szerveződnek az egyes tartalmi területek és dimenziók a kereten belül. Fontos figyelembe venni, hogy számos kompetencia lehet releváns több tartalmi területen, és azokat az átfedések elkerülése érdekében nem ismételték meg.

Tartalmi terület	Pénz és tranzakciók							
Témakör	Pénz és pénznemek		Bevétel		Árak, vásárlások és kifizetések		Pénzügyi nyilvántartások és szerződések	
Altéma
Tudatosság, ismeret és megértés	x	x	x	x	x	x	x	x
Készségek és magatartás	x		x		x	x		x
Magabiztosság, motiváció és attitűdök			x	x		x	x	

x Kompetenciák

2.1. ábra: A „pénz és tranzakciók” tartalmi területtel kapcsolatos kompetenciák sematikus ábrázolása

2.1.1. 1. tartalmi terület: Pénz és tranzakciók

Ez a tartalmi terület az alábbiakkal kapcsolatos ismereteket, készségeket és attitűdöket foglalja magában: a pénz és a pénznemek különböző formái; bevételek; árak, kifizetések és vásárlások; valamint a pénzügyi nyilvántartások és szerződések fontossága.

E tartalmi terület fő célja, hogy megállapítsa és azonosítsa a pénz különböző jellemzőinek, a pénz bevételként való megszerzése módjának, a pénz árukra és szolgáltatásokra váltása

⁹ Ez a struktúra összhangban van az OECD/INFE felnőttekre vonatkozó korábbi kompetenciakeretével.

módjának, valamint annak fontosságának megértéséhez szükséges kompetenciákat, hogy nyomon kövessék és nyilvántartsák a pénz megszerzésének és elköltésének módját.

Ezek a témák a legalapvetőbb kompetenciák egy részét fedik le. A pénz jellemzőinek megértése nagyon fontos, mivel a pénz alapozza meg a pénzügyi jóllétet, és különböző formákat ölthet. A *jövedelemmel kapcsolatos kompetenciák* alapvető fontosságúak a pénzügyi reziliencia szempontjából, és sok más kompetencia – például a költségvetés-tervezés, a megtakarítás és a nyugdíjtervezés – szempontjából is relevánsak.

Az *árakról, vásárlásokról és kifizetésekről* szóló szakaszban szereplő kompetenciák célja, hogy lefedjék a pénzeszközök szolgáltatások és termékek vásárlására történő használatával, valamint a pénzáttalálásokkal kapcsolatos területeket. Az ilyen kompetenciákkal rendelkező egyén a termékek és szolgáltatások tekintetében a legkedvezőbb árakat, valamint azok megvásárlásának leghatékonyabb módját keresi.

Végezetül, az utolsó szakasz *a pénzügyi szerződésekkel és nyilvántartásokkal* foglalkozik, amelyek alapvető fontosságúak az egyén által aláírt pénzügyi tranzakciók és megállapodások nyomon követéséhez. Az ebben a szakaszban szereplő kompetenciák a pénzügyi nyilvántartások és szerződések igénylésével, vezetésével és megértésével kapcsolatos ismeretekre vonatkoznak.

2.1.2. 2. tartalmi terület: Pénzügyek tervezése és kezelése

Ez a tartalmi terület az alábbiakkal kapcsolatos ismereteket, készségeket és attitűdöket foglalja magában: költségvetés-tervezés; a bevételek és kiadások kezelése; megtakarítás; befektetés; hosszabb távú tervezés; nyugdíjas évek; hitel; adósság és adósságkezelés.

E tartalmi terület fő célja az egyének vagy háztartások *pénzügyi helyzetének* rövid és hosszú távú kezeléséhez szükséges kompetenciák megállapítása. Ez nemcsak a bevételek és kiadások napi szintű kezelését foglalja magában, hanem a jövőre vonatkozó tervezést is; kiterjed mind a megtakarításhoz, mind a beruházásokhoz, valamint a hitel- és adósságkezeléshez kapcsolódó kompetenciákra.

A bevételek és kiadások kezelése a költségvetés-tervezésen, valamint a bevételek és kiadások pontos kezelésén alapul. A költségvetés-tervezéssel, a bevétel- és kiadáskezeléssel kapcsolatos szakaszban szereplő kompetenciák különös figyelmet fordítanak a bejövő és kimenő pénzáramlások tervezésének és ellenőrzésének fontosságára. Azt is kiemelik, hogy a költségvetés-tervezési eszközök használata hogyan segíthet.

A *megtakarítás vagy a befektetés* is fontos aspektusa a pénzügyek tervezésének és kezelésének. A tartalmi terület olyan kompetenciákat foglal magában, amelyek hangsúlyozzák a pénz megtakarításának fontosságát, annak módját és azt, hogy milyen típusú termékek használhatók fel erre a célra. Emellett kiterjed a befektetések, a diverzifikáció és a fenntartható befektetés alapjaira is.

A pénzügyi jóllét elérése érdekében az egyénnek tovább kell látnia a rövid távú megfontolásokon, és figyelembe kell vennie a hosszú távú pénzügyi igényeket. Ezért a tartalmi terület *a nyugdíjas évekkal, a hosszú távú tervezéssel és a tőkeépítéssel* kapcsolatos kompetenciákat is magában foglalja.

Végezetül e tartalmi terület utolsó szakaszai a hitel- és adósságkezelésre összpontosítanak. Az e szakaszokban szereplő kompetenciák célja, hogy tudatosítsák az egyénekben a hitel

pozitív és negatív aspektusait, illetve azt, hogy mikor tanácsos hitelkérelmet benyújtani, hogyan kerülhetők el az adóssággal kapcsolatos pénzügyi nehézségek, és hogyan lehet leküzdeni a túlzott eladósodottságot.

2.1.3. 3. tartalmi terület: Kockázat és haszon

Ez a tartalmi terület az alábbiakkal kapcsolatos ismereteket, készségeket és attitűdöket foglalja magában: kockázatok azonosítása; pénzügyi védőhálók; biztosítás; valamint a kockázat és a haszon kiegyensúlyozása.

Ennek a tartalmi területnek az a célja, hogy lefedje a kockázatok értékelésével, a kockázatok biztosítás és pénzügyi védőhálók révén történő mérséklésének megértésével, valamint a kockázatvállalással kapcsolatos kompromisszumok megértésével kapcsolatos kompetenciákat.

A kockázatok megfelelő azonosítása fontos az egyén pénzügyi jólléte szempontjából, mivel a kockázatok ismerete alapvető fontosságú a pénzügyi és más típusú döntések meghozatalakor. Az első szakaszban szereplő kompetenciák kiterjednek a kockázatok alapjaira és forrásaira, beleértve a pénzügyi termékekben rejlő kockázatokat, valamint a fedezhető és biztosítható kockázatokat.

Az egyének preferenciáitól és körülményeitől függően fontos lehet a kockázatok csökkentése is. Ezért ez a szakasz a pénzügyi védőhálókkal és a biztosítással kapcsolatos kompetenciákkal is foglalkozik. Ezek a kompetenciák hozzájárulhatnak mind a kockázat, mind a váratlan negatív sokkok csökkentéséhez, amelyek hatással lehetnek a pénzügyi jóllétre.

A kockázat a befektetések tekintetében is alapvető fogalom, mivel a magasabb várható vagy elvárt megtérülés általában magasabb kockázathoz vezet. A szakasz ezért a befektetésekkel kapcsolatos kompetenciákkal is foglalkozik.

2.1.4. 4. tartalmi terület: A pénzügyi környezet

Ez a tartalmi terület az alábbiakkal kapcsolatos ismereteket, készségeket és attitűdöket foglalja magában: szabályozás és fogyasztóvédelem; a fogyasztók jogai és kötelezettségei; a pénzügyi oktatás, a pénzügyi tájékoztatás és a pénzügyi tanácsadás igénybevétele; pénzügyi termékek és szolgáltatások; visszaélések és csalás; az adók és a közkiadások megértése; valamint a pénzügyi döntésekre gyakorolt külső hatások.

Ez a tartalmi terület a pénzügyi világ jellemzőire terjed ki. A kompetenciák első köre a fogyasztóvédelemhez, valamint a fogyasztók jogaihoz és kötelezettségeihez kapcsolódik. A fogyasztóvédelmi szabályok segítik a fogyasztókat pénzügyi jóllétük megőrzésében. Az egyéneknek tisztában kell lenniük a termékek vagy szolgáltatások vásárlásakor vállalt kötelezettségekkel.

Fontos, hogy a felnőttek megbízható pénzügyi információkhoz, oktatáshoz és tanácsadáshoz férhessenek hozzá. Az ebben a szakaszban szereplő kompetenciák kiterjednek az ellenőrzött forrásokból származó ilyen információk megtalálásának képességére, a pénzügyi képzés szerepére, valamint arra, hogy mikor és hol kell pénzügyi tanácsot kérni.

A pénzügyi környezetet nagymértékben befolyásolják a rendelkezésre álló pénzügyi termékek és szolgáltatások. A kompetenciák egy csoportja a pénzügyi termékek és

szolgáltatások általános jellemzőire összpontosít. A szakasz azokat az információkat vizsgálja, amelyeket közzé kell tenni, és tartalmazza a termékek és szolgáltatások megfelelőségével kapcsolatos kompetenciákat.

A visszaélés és a csalás egyre gyakoribbá válik a pénzügyi környezetben, és jelentős pénzügyi következményekkel járhat. A pénzügyi jóllét fenntartása érdekében a felnőtteknek tisztában kell lenniük a visszaélésekkel és a csalással. A szakasz az egyének csalárd helyzetekre vonatkozó tudatosságával és reagálási képességével kapcsolatos kompetenciákat tartalmazza, ideértve a visszaélések és a csalás illetékes hatóságnak való bejelentésének képességét is.

Az adók elengedhetetlen részét képezik a pénzügyi környezetnek, amelyekkel az egyéneknek életük során foglalkozniuk kell. Az ebben a szakaszban szereplő kompetenciák ahhoz kapcsolódnak, hogy az egyéneknek tisztában kell lenniük az adók fontosságával, képesnek kell lenniük az adónyomtatványok benyújtására, valamint tisztában kell lenniük azzal, hogy ezek elmulasztása milyen következményekkel jár. A szakasz a közkiadásokkal kapcsolatos kompetenciákkal is foglalkozik, amelyek célja, hogy az egyének tisztában legyenek azzal, hogy az adókat mire használják fel.

A kompetenciák utolsó csoportja a külső hatásokra összpontosít. Az egyéneknek tisztában kell lenniük azzal, hogy pénzügyi döntéshozatalukat külső tényezők befolyásolhatják, és hogy pénzügyi döntéseik hatással lehetnek a társadalom egészére. Az ebben a szakaszban szereplő kompetenciák az ilyen tényezők ismeretére és – amennyiben lehetséges – a mérséklésükre irányuló stratégiák kidolgozásának fontosságára összpontosítanak.

2.2. A keret horizontális dimenziói

2.2.1. Digitális pénzügyekkel kapcsolatos kompetenciák

A felnőttek pénzügyi jártasságára vonatkozó kulcskompetenciák eredeti G20/OECD INFE keretét 2016-ban tették közzé. Azóta a pénzügyek és a kommunikáció digitalizációja gyorsan fokozódott, amit a Covid19-világjárvány még inkább felgyorsított. Az árukat és szolgáltatásokat, köztük a pénzügyi termékeket és szolgáltatásokat már egyre inkább digitális eszközökön keresztül kínálják, ami azzal a kockázattal jár, hogy olyan emberek maradnak le, akik nem rendelkeznek a biztonságos használatához szükséges ismeretekkel, készségekkel és attitűdökkel.

Az új EU/OECD-INFE keret jobban integrálja a digitális pénzügyekkel kapcsolatos kompetenciákat, figyelembe véve a közelmúlt fejleményeit is. A digitális pénzügyi kompetenciák a digitális pénzügyi szolgáltatásokhoz, a személyes pénzügyek szempontjából releváns digitális eszközökhöz, a digitális javakhoz vagy a digitális médiához kapcsolódó, a személyes pénzügyek szempontjából releváns kompetenciákat jelentik. A digitális kompetenciák átfogóak és relevánsak a keret egészében. Ezeket a kompetenciákat ezért horizontálisan integrálják a tartalmi területekbe és szakaszokba, ahelyett, hogy a digitális pénzügyekkel kapcsolatos kompetenciákról szóló külön szakaszba csoportosítanák őket. Különös figyelmet fordítottak a kompetenciák rugalmas kialakítására a lehetséges jövőbeli fejlemények figyelembevételére érdekében.

A kerteben szereplő digitális pénzügyi kompetenciákra példa a digitális fizetőeszközökkel, a digitális eszközökkel és fizetési módszerekkel, a kriptoeszközökkel, a személyes adatokkal és a személyes adatok védelmével, a digitális pénzügyi termékekkel és

szolgáltatásokkal, az automatizált tanácsadással, az online visszaélésekkel és csalással, valamint a kiberkockázatokkal kapcsolatos kompetenciák.

A digitális pénzügyekkel kapcsolatos kompetenciák nyomon követésének megkönnyítése érdekében kék színnel jelölték meg őket a keret nyomtatható változatában¹⁰.

2.2.2. *A fenntartható pénzügyekkel kapcsolatos kompetenciák*

A fenntarthatósággal kapcsolatos aggályok egyre fontosabbak a személyes pénzügyek szempontjából, és jelenleg a fenntartható pénzügyi termékek és szolgáltatások erőteljes fellendülése figyelhető meg. Az EU-ban a fenntartható pénzügyekre és különösen a fenntarthatósággal kapcsolatos közzétételekre vonatkozó szabályozás gyors ütemben fejlődik. Ez több lehetőséget kínál az egyéneknek arra, hogy pénzügyi döntéseiket összhangba hozzák fenntarthatósági preferenciáikkal, ami szélesebb körű társadalmi következményekkel is járhat. Ez azonban növelheti azon pénzügyi környezet összetettségét is, amelyben a döntéseiket meg kell hozniuk. A felnőtteknek fejleszteniük kell azokat az ismereteket, attitűdöket és készségeket, amelyek a fenntarthatósági (környezetvédelmi, társadalmi és irányítási) preferenciáikat figyelembe vevő, észszerű pénzügyi döntések meghozatalához szükségesek.

A fenntartható pénzügyekkel kapcsolatos kompetenciák korlátozott mértékben szerepeltek a G20-ak/OECD INFE 2016. évi, a felnőttek pénzügyi jártasságára vonatkozó kulcskompetenciákat meghatározó keretében. Ezek immár jobban beépülnek az új EU/OECD-INFE keretbe. A fenntartható pénzügyekkel kapcsolatos kompetenciákat úgy alakítják ki, hogy azok a várt fejleményekhez is igazodjanak. Ez különösen nagy kihívást jelent, tekintettel a fenntartható pénzügyek terén tapasztalható fejlődés gyors ütemére és egyes kompetenciák technikai jellegére.

A digitális pénzügyekkel kapcsolatos kompetenciákhoz hasonlóan a fenntartható pénzügyekkel kapcsolatos kompetenciák átfogóan beépülnek a keretbe, mivel a fenntartható pénzügyek a személyes pénzügyek számos aspektusa szempontjából relevánsak, a befektetéseken túl is.

A fenntartható pénzügyekkel kapcsolatos, a keretben szereplő legfontosabb kompetenciák közül néhány a vásárlások környezeti hatására, a befektetési termékek fenntarthatósági jellemzőire, a fenntartható befektetésekre, a zöldrefestésre, az éghajlattal kapcsolatos kockázatokra és a fenntarthatósági címkékre vonatkozik.

Annak érdekében, hogy a keretben könnyebben azonosíthatók legyenek a fenntartható pénzügyekkel kapcsolatos kompetenciák, azokat zöld színnel jelölték meg a keret nyomtatható változatában.

2.2.3. *Pénzügyi reziliencia*

A Covid19-világjárvány még inkább szükségessé tette a háztartások pénzügyi rezilienciájának javítását és a pénzügyi sebezhetőség kezelését. Az Eurostat adatai szerint

¹⁰ Egyes esetekben előfordulhat, hogy a kompetenciában nem említik kifejezetten a „digitális” vagy „online” kifejezéseket, de mivel a kompetenciának van releváns digitális dimenziója, amelyet a felhasználóknak figyelembe kell venniük, azt kékkel jelölték meg.

az uniós háztartások egyharmada nem tudott megküzdeni a váratlan költségekkel a válságmentes időkben, és még kevésbé a világjárvány idején. Az OECD/INFE 2020. évi, a felnőttek pénzügyi jártasságáról szóló nemzetközi felmérése¹¹ kimutatta, hogy már a világjárvány előtt a részt vevő OECD-országokban minden harmadik felnőtt aggódott a szokásos megélhetési költségek kifizetése miatt. A pénzügyi jártasság segíthet az egyéneknek pénzügyi rezilienciájuk kiépítésében. A pénzügyi jártasság szintje azonban továbbra is jelentős eltéréseket mutat az egyes népességcsoportok között, és a legkisebb pénzügyi jártassággal rendelkező csoportok pénzügyi szempontból sérülékenyebbek és kevésbé ellenállóak lehetnek.

E keret alkalmazásában a pénzügyi reziliencia az egyének vagy háztartások azon képességét jelenti, hogy képesek a pénzügyi következményekkel járó negatív sokkhatásoknak ellenállni, azokkal megbirkózni és az ilyen helyzetekből kilábalni¹². Ezek a sokkok lehetnek makro (általános) és mikro (egyedi) szintűek is. E tekintetben fontos szempont a sokkok súlyos negatív pénzügyi hatásainak megelőzése (megelőző intézkedés) és azokból való gyors kilábalás (ellenállási képesség). A pénzügyi reziliencia tehát a kompetenciák széles körét fedi le.

Az EU/OECD-INFE felnőttekre vonatkozó pénzügyi kompetenciakerete meghatározza a pénzügyi reziliencia szempontjából legrelevánsabb kompetenciákat. Ez segítheti a nemzeti kormányokat és az érdekelt feleket abban, hogy a keretet felhasználják a kifejezetten a pénzügyi reziliencia kiépítését célzó szakpolitikák és intézkedések kidolgozására, különös tekintettel a pénzügyi szempontból kiszolgáltatott csoportok pénzügyi rezilienciájára. A pénzügyi reziliencia szempontjából releváns kompetenciákat a keret nyomtatható változata nem emeli ki, de az Excel verzióban megjelölték.

2.2.4. Alapvető kompetenciák

Míg a keret az egyének számára releváns kompetenciák széles körét fedi le, nem feltétlenül mindegyikük tekinthető alapvető fontosságúnak. Ezenkívül az OECD/INFE 2020. évi, a felnőttek pénzügyi jártasságáról szóló nemzetközi felmérése¹³, valamint a felnőttek pénzügyi jártasságára vonatkozó korábbi OECD/INFE felmérések rámutattak arra, hogy a pénzügyi jártasság szintje nemcsak az országok között, hanem különösen azokon belül igen heterogén.

Annak érdekében, hogy a keret könnyebben navigálható és használható legyen a politikai döntéshozók és a gyakorlati szakemberek számára, meghatározza azokat a kompetenciákat, amelyek különösen fontosak: **i. a mindennapi élet és/vagy a jelenlegi vagy jövőbeli pénzügyi jóllét; és ii. a felnőtt lakosság többsége szempontjából.** Például a „pénz és tranzakciók”, a „pénzügyek tervezése és kezelése” vagy a „pénzügyi környezet” tartalmi terület által lefedett kompetenciák többsége, valamint a „kockázat és haszon” tartalmi területben (pl. biztosítás és biztonsági hálók) szereplő kompetenciák a legtöbb felnőtt mindennapi élete szempontjából relevánsak (azaz az i. és ii. pont esetében

¹¹ <https://www.oecd.org/financial/education/oecd-infe-2020-international-survey-of-adult-financial-literacy.pdf>

¹² Ez a meghatározás összhangban van a G20/OECD-INFE „A pénzügyi reziliencia és átalakulás digitális pénzügyi jártasság révén történő támogatásáról” című jelentésében (<https://www.oecd.org/finance/financial-education/supporting-financial-resilience-and-transformation-through-digital-financial-literacy.htm>) használt fogalom meghatározással.

¹³ <https://www.oecd.org/financial/education/oecd-infe-2020-international-survey-of-adult-financial-literacy.pdf>

relevánsak). Ezzel szemben a devizához kapcsolódó kompetenciák csak bizonyos felnőttek esetében relevánsak (azaz csak az i. pont esetében relevánsak).

A kompetenciák e kategorizálása jól szemlélteti, hogy a felhasználók hogyan választhatnak ki bizonyos kompetenciákat annak érdekében, hogy megkülönböztessék az „alapvető” kompetenciákat a „fejlettebb” vagy „szakértői” kompetenciáktól. Ezt a kategorizálást a keret nyomtatható változatában nem, hanem csak az Excel verzióban emelik ki.

2.3. A kompetenciák felhasználói igényeknek megfelelő szűrésére szolgáló eszköz

A keret nyomtatható változatát egy Excel verzió egészíti ki, amely megkönnyíti a felhasználók számára, hogy igényeiknek megfelelően navigáljanak a kompetenciák között és szűrjék azokat.

A megfelelő kompetenciákat öt címke jelöli. Ezek a címkék a következők: 1. digitális pénzügyekkel kapcsolatos kompetencia; 2. a fenntartható pénzügyekkel kapcsolatos kompetencia; 3. a pénzügyi reziliencia szempontjából releváns kompetencia; 4. a mindennapi élet és/vagy a jelenlegi vagy jövőbeli pénzügyi jóllét szempontjából releváns kompetencia; és 5. a felnőtt lakosság nagy többsége szempontjából releváns kompetencia. Emellett az egyes kompetenciák mellett metaadatok is szerepelnek (azonosító szám, amely megfelel a keret Word verziójának, tartalmi terület, témakör, altéma, valamint a „tudatosság/ismeret/megértés”, „készség/magatartás” vagy „magabiztosság/motiváció/attitűd” feltüntetése).

A politikai döntéshozók és a gyakorlati szakemberek igényeiknek megfelelő címkéket használhatnak és kiszűrhetik a számukra leghasznosabb kompetenciákat. Például kiválaszthatják az egy adott altémában (például „a kockázatok alapjai”) szereplő, vagy egy adott címkével ellátott kompetenciákat (például fenntartható pénzügyekkel kapcsolatos dimenzióval rendelkező kompetenciák vagy a pénzügyi reziliencia szempontjából releváns kompetenciák). A címkék összesíthetők, így ki lehet szűrni a lakosság nagy többsége számára releváns, a mindennapi élet és/vagy a jelenlegi vagy jövőbeli pénzügyi jóllét szempontjából releváns, fenntartható pénzügyekkel kapcsolatos dimenzióval rendelkező kompetenciákat, ha például a fenntartható pénzügyek alapvető szempontjairól szóló tananyagot akarunk létrehozni.

A jövőben további címkéket lehetne fontolóra venni, a felhasználókat pedig arra kérjük, hogy vezessenek be kiegészítő címkéket annak érdekében, hogy a keretet az igényeikhez igazítsák. A kompetenciákat például fel lehet címkézni az olyan konkrét felhasználási esetek azonosítása érdekében, mint például az élet során hozott fontos pénzügyi döntések.

3. KÖVETKEZŐ LÉPÉSEK

3.1. A felnőttekre vonatkozó pénzügyi kompetenciakeret elterjesztésének megkönnyítése

Az EU/OECD-INFE felnőttekre vonatkozó pénzügyi kompetenciakeretének véglegesítése csak a kezdet. A következő lépés a keret tagállamok és érdekelt felek körében történő megosztásához és elterjedésének megkönnyítéséhez kapcsolódik, többek között **2022-re tervezett célzott információcserék** révén. A cél a keret konkrét szakpolitikákban,

eszközökben és oktatási anyagokban való használatának támogatása, valamint platform biztosítása a szakpolitikai döntéshozók és az érdekelt felek számára a keret alkalmazása során bevált gyakorlatok és levont tanulságok cseréjéhez.

3.2. Pénzügyi kompetenciakeret kidolgozása a (18 év alatti) gyermekek és fiatalok számára

2022-ben a Bizottság szolgálatai és az OECD a tagállamokkal együttműködésben megkezdik a gyermekekre és fiatalokra (a 18 év alattiakra) vonatkozó pénzügyi kompetenciakeret kidolgozását. A keretet várhatóan 2023-ra dolgozzák ki.

4. FOGALOMTÁR

Ezeket a fogalommeghatározásokat a meglévő uniós jogi aktusok tartalmazzák, a meglévő uniós jogi aktusok vonatkozó fogalommeghatározásaira vagy rendelkezéseire épülnek, vagy az OECD globálisan elismert szakpolitikai eszközein és kiadványain alapulnak. Egyes esetekben ezeket a fogalommeghatározásokat lerövidítették vagy egyszerűsítették. Azokban az esetekben, amikor a fogalommeghatározásokat kizárólag e dokumentum céljából rövidítették, egyszerűsítették vagy vezették be, azok nem minősülnek elfogadott jogi fogalommeghatározásnak.

Az ebben a glosszáriumban meghatározott kifejezéseket a keret szövegében dőlt betűvel szedték.

- **Kriptoeszköz:** érték vagy jogok digitális megjelenítője, amely megosztott főkönyvi technológia vagy hasonló technológia alkalmazásával elektronikusan átruházható és tárolható (2020/0265 (COD), *Javaslat a kriptoeszközök piacairól szóló rendeletről*)
- **Elektronikus aláírás:** olyan elektronikus adat, amelyet más elektronikus adatokhoz csatolnak, illetve logikailag hozzárendelnek, és amelyet az aláíró aláírásra használ (910/2014/EU rendelet a belső piacon történő elektronikus tranzakciókhoz kapcsolódó elektronikus azonosításról és bizalmi szolgáltatásokról)
- **Pénzügyi jártasság:** a pénzügyi tudatosság, ismeretek, készségek, attitűdök és magatartások olyan kombinációját jelenti, amely a megalapozott pénzügyi döntések meghozatalához és végső soron az egyéni pénzügyi jólét eléréséhez szükséges (Az OECD Tanácsának ajánlása a pénzügyi jártasságról, 2020. október 29.¹⁴)
- **Pénzügyi oktatás:** az a folyamat, amelynek során a pénzügyi fogyasztók/befektetők fejlesztik a pénzügyi termékekkel, fogalmakkal és kockázatokkal kapcsolatos ismereteiket, és – tájékoztatás, oktatás és/vagy objektív tanácsadás révén – fejlesztik készségeiket és magabiztosságukat annak érdekében,

¹⁴ Ez a fogalommeghatározás összhangban van a „kompetencia” uniós tanácsi ajánlásban szereplő fogalommeghatározásával; A Tanács ajánlása (2018. május 22.) az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges kulcskompetenciákról: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.C_.2018.189.01.0001.01.HUN

hogyan jobban megismerjék a pénzügyi kockázatokat és lehetőségeket, megalapozott döntéseket hozzanak, tisztában legyenek azzal, hogy kihez forduljanak segítségért, és egyéb hatékony intézkedéseket hozzanak pénzügyi jóllétük javítása érdekében *(a G20-ak vezetői által 2012-ben jóváhagyott, a pénzügyi oktatás nemzeti stratégiáira vonatkozó magas szintű OECD/INFE elvek)*

- **Pénzügyi reziliencia:** az egyének vagy háztartások azon képessége, hogy képesek a pénzügyi következményekkel járó negatív sokkhatásoknak ellenállni, azokkal megbirkózni és az ilyen helyzetekből kilábalni *(G20/OECD-INFE jelentés a pénzügyi reziliencia és átalakulás digitális pénzügyi jártasság révén történő támogatásáról)*
- **Pártatlan:** e dokumentum alkalmazásában a „pártatlan” kifejezés jelentése elfogulatlan és összeférhetetlenségtől mentes. Kérjük, vegye figyelembe, hogy ez nem uniós jogi meghatározás.
- **Független befektetési tanácsadás** (vagy e keret alkalmazásában független pénzügyi tanácsadás): tanácsadás, amelyet a számos követelménynek megfelelő befektetési vállalkozás nyújt független alapon az ügyfélnek, nevezetesen a rendelkezésre álló pénzügyi eszközök megfelelő köréről, valamint a díjakra, jutalékokra vagy bármely, az ügyfélnek nyújtott szolgáltatással kapcsolatban harmadik fél által fizetett vagy nyújtott pénzbeli vagy nem pénzbeli juttatásról *(a pénzügyi eszközök piacairól szóló 2014/65/EU irányelv rendelkezései alapján)*
- **Alapszintű fizetési számla:** olyan fizetési számla, amely lehetővé teszi a fogyasztók számára bizonyos ügyletek végrehajtását, például legalább pénzeszközök elhelyezését, készpénzfelvételt, valamint fizetési műveletek teljesítését harmadik felek részére és fogadását harmadik felektől, ideértve az átutalások végrehajtását is *(a fizetési számlákhoz kapcsolódó díjak összehasonlíthatóságáról, a fizetésiszámla-váltásról és az alapszintű fizetési számla nyitásáról szóló 2014/92/EU irányelv rendelkezései alapján)*
- **Fenntartható befektetés:** valamely környezeti célkitűzéshez hozzájáruló gazdasági tevékenységbe történő befektetés, vagy valamely társadalmi célkitűzéshez hozzájáruló gazdasági tevékenységbe történő befektetés, illetve a humán tőkébe vagy a gazdaságilag vagy szociálisan hátrányos helyzetű közösségekbe történő befektetések, amennyiben e befektetések nem járnak e célkitűzések egyikére nézve sem jelentős káros hatással, továbbá ha a befektetést befogadó vállalkozások helyes vállalatirányítási gyakorlatokat követnek *(a pénzügyi szolgáltatási ágazatban a fenntarthatósággal kapcsolatos közzétételekről szóló (EU) 2019/2088 rendeletben foglalt fogalom meghatározás alapján)*
- **Személyes adatok:** azonosított vagy azonosítható természetes személyre („érintett”) vonatkozó bármely információ; azonosítható az a természetes személy, aki közvetlen vagy közvetett módon, különösen valamely azonosító, például név, szám, helymeghatározó adat, online azonosító vagy a természetes személy testi, fiziológiai, genetikai, szellemi, gazdasági, kulturális vagy szociális azonosságára vonatkozó egy vagy több tényező alapján azonosítható *(a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló (EU) 2016/679 rendelet)*
- **Zöldrefestés:** arra a gyakorlatra utal, amikor tisztességtelen versenyelőnyhöz lehet jutni a piacon egy pénzügyi termék környezetbarátként való forgalmazásával,

miközben valójában az alapvető környezetvédelmi előírások sem teljesültek (*a fenntartható befektetések előmozdítását célzó keret létrehozásáról* szóló (EU) 2020/852 rendelet rendelkezései alapján)